

VANTAA



Varhaiskasvatussuunnitelma

Ravurin varhaiskasvatusyksikkö

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvot lähtökohtana	2
2.2	Lapsen hyvä päivä Ravurin yksikössä	3
2.2.1	Koontia henkilökuntamme vastauksista	3
2.2.2	Työntekijöiden hyvä päivä Ravurin yksikössä	4
3	Lasten puheenvuoro	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa	6
4.1	Yhteistyömuodot	6
4.2	Millainen on hyvä päivä lapselle - vanhempien ajatuksia	6
5	Työ lasten parissa	7
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	7
5.2	Lasten oma yhteisö.....	9
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	9
5.4	Lasten leikki	10
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	12
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	14
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	14
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä eettinen ja uskontokasvatus	15
5.6.3	Tasa-arvokasvatus.....	16
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	17
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	18
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	18
5.8.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	19
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	20
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	21
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	21
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	22
7.3	Viestintä ja teknologia varhaiskasvatuksessa.....	23

1 Johdanto

Ravurin ja Pikkuravurin päiväkodit sijaitsevat hyvällä paikalla Hakunilan keskustassa samassa pihapiirissä. Ravurissa on neljä lapsiryhmää ja Pikkuravurissa kaksi. Palvelut sekä metsäretkiin sopiva luonto ovat kävelyetäisyydellä. Puurakenteisten päiväkotiemme tilat ovat kodikkaat ja viihtyisät. Piha-alueet on remontoitu v.2010. Montessoripainotteinen Helmiveneen päiväkoti sijaitsee Honkatalon yhteydessä Hakkilassa ja palvelee Itä-Hakkilan ja lähialueen perheitä. Helmiveneessä on kaksi lapsiryhmää. Rakentaminen alueella on päätynyt ja päiväkoti sijaitsee suuren toimistorakennuksen kyljessä omassa rauhassaan. Myös Helmiveneestä päästään hyvin metsäretkille. Helmivene kätkee ajatuksen siitä, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen yksilö, Helmi, ja päiväkodissa lapset ovat helmiä "samassa veneessä". Vaalimme tätä ajatusta kaikissa kolmessa yksikkömme päiväkodissa.



Päiväkodeissämme työskentelee ammattitaitoinen henkilöstö. Hyvät, toimintaa kannattelevat rakenteet ja keskustelevalle ilmapiirille ovat meille tärkeitä. Toiminnan on seurattava muuttuvia tarpeita ja päiväkotiemme arjessa näkyy pedagogiikan jatkuva pienin askelin kehittäminen. Oman työemme kehittäminen on osa perustehtäväämme. Hyödynnämme uusinta tietoa ja osallistumme aktiivisesti erilaisiin koulutuksiin. Ravurin päiväkoti on ollut mukana VKK-metron Katse lapseen – hankkeessa. Tavoitteena on yhteisönä tuottaa tietoa ja osaamista, jolla pienten lasten hyvinvointia ja kokonaiskehitystä voi tukea. Olemme panostaneet lasten leikin ha-

vainnointiin ja lapsia seuraamalla saadun tiedon perusteella tehneet konkreettisia muutoksia leikin ja leikkiympäristöjen kehittämiseksi. Helmivene on ollut yhtenä Vantaan Minivaikuttaja-päiväkodeista, jossa tavoitteena on saada lasten oma ääni ja toiveet paremmin kuuluviin.

Yhteinen jaettu johtajuus, vastuu ja vapaus toimia yhdessä sovituissa puitteissa tuovat työhyvinvointia yhteisöömme. Työhyvinvointi tuo hyvinvointia lapsille. Lasten hyvinvointi on työemme tärkein tavoite. Lämmin kiitos koko työyhteisölle varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisen hyväksi tehdystä työstä! Yhdessä ajattelu ja keskustelu on ollut antoisaa. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.



Tapakasvatus, asennekasvatus ja lasten osallistuminen edistävät niin sosiaalista, kulttuurista, taloudellista kuin ympäristövastuullistakin toimintatapaa. Ohjauksen ja opastuksen lisäksi aikuisen oma esimerkki on tärkeä lapsille kaikissa asioissa. Vaalimme perinteitä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa, toiminnassamme näkyy vahva identiteetti ja samalla aito kiinnostus ja kunnioitus eri kulttuureja kohtaan. Autamme erikielisiä ja – kulttuurisia lapsia pääsemään mukaan suomalaiseen kulttuuriin ja samalla suomenkielisiä lapsia saamaan kavereita erikielisistä lapsista ja luontevaan tutustumiseen ja kiinnostukseen muista kulttuureista. Me eri puolilta Suomea ja eri puolilta maailmaa tulleet ihmiset, lapset ja aikuiset, luomme yhdessä uutta kulttuuria. Kaikille lapsille haluamme välittää rakkautta luontoon ja luonnossa liikkumiseen. Kierrätyksessä, jätteiden lajittelussa ja sähkön kulutuksen vähentämisessä otamme uusia ideoita käyttöön ja otamme lapset mukaan ideointiin.

Tasavertaisuus on meille tärkeä arvo. Tarjoamme lapsille yhtäläiset mahdollisuudet toimia ja ilmaista itseään sukupuolesta riippumatta. Rohkaisemme ja kannustamme kaikkia lapsia ja vältämme kaavamaisia roolimalleja. Tasa-arvon edistäminen on meillä pyrkimystä kaikkien lasten vapauteen valita erilaisia leikkejä ja tekemistä. Otamme huomioon lasten yksilölliset ominaisuudet, lahjakkuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tasa-arvoinen kohtelu ja huomiointi auttaa lapsia kasvamaan tasa-arvoa kunnioittaviksi aikuisiksi.

2.2 Lapsen hyvä päivä Ravurin yksikössä

Teimme kirjallisen kyselyn lasten vanhemmille. Kysyimme vanhempien näkemystä siitä, millainen on lapsen hyvä päivä päiväkodissa. Vanhemmat kuvasivat omin sanoin, mitä heidän mielestään lapsen hyvään päivään kuuluu. Vanhempien ajatuksia on kirjattu kohdassa 4. Yhteistyö perheiden kanssa. Myös koko henkilökunta vastasi samaan kyselyyn. Henkilökunta kertoi käytännön esimerkkejä myös siitä, millainen on hyvä työpäivä päiväkodissa.

2.2.1 Koontia henkilökuntamme vastauksista

Lapsen hyvä päivä alkaa rauhallisesti. Huomioimme jokaisen lapsen lämpimästi ja ystävällisesti. Lapsi pääsee halutessaan syliin tai rauhalliseen omaehtoiseen puuhasteluun. Lapsi kokee itsensä tervetulleeksi ja tulee mielellään päiväkotiin. Hyväksyvä lämmin ilmapiiri jatkuu koko päivän. Aikuinen on lähellä ja kuuntelee, lapsi uskaltaa tulla kertomaan kaikki asiansa. Lapsi tuntee olonsa turvalliseksi, saa paljon hyväksyvää katsetta ja puhetta.

Päivän edetessä kiireettömyys säilyy. Lapsilla on aikaa ja rauha harjoitella arjen taitoja ja omatoimisuutta. Samat asiat toistuvat päivittäin, jotta lapsi oppii tiedostamaan mitä seuraavaksi tapahtuu. Tuttu päivärutmi ja sopivasti väljä ohjelma luovat turvallisuutta. Lapsi saa itsensä kuulluksi ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lohdutamme pahan mielen tullessa ja iloisemme yhdessä onnistumisista. Annamme sylejä ja haleja, rajoja unohtamatta, olemme oikeudenmukaisia aikuisia.

Henkilökunnan yhteen hiileen puhaltaminen luo mukavan päivän lapsille. Lapsille on tärkeä nähdä, että aikuiset nauttivat heidän seurastaan. Otamme huomioon lasten yksilölliset piirteet: kuka tarvitsee enemmän kannustusta, kuka syliä, kuka haasteita ja omaa vapautta, kuka taas enemmän rajoja ja ohjausta. Lasten hyvä ohjaus antaa mahdollisuuden sosiaalisten taitojen, kuten käyttäytymisen ja toisten huomioonottamisen omaksumiseen.

lämmin ja turvallinen ilmapiiri, keskustelua, kiireettömyyttä, ryhmään kuulumista, iloa, läheisyyttä, leikkiä, opetusta, ohjausta, vaikuttamisen mahdollisuus, sopivasti haasteita, kannustusta, kavereita



Hyvä päivä sisältää leikkiä ja leikkisyyttä eri tilanteissa. Sopivasti kiinnostavaa, monipuolista toimintaa, haasteita ja oppimisen iloa. Aikuisen tulee huolehtia, että leikkitilanteissa kaikilla on mielekästä puuhaa, kavereita ja leikkirauha. Olemme läsnä ja tarvittaessa auttamassa ettei ketään kiusata tai jätetä ulkopuoliseksi. Lapsilla on paljon aikaa leikille. Välillä on yhteisiä teemaviikkoja, seikkailuja ja juhlia.

2.2.2 Työntekijöiden hyvä päivä Ravurin yksikössä

Hyvää huomenta!

Hyvä päivä on mielestämme kiireetön. Sovitut arjen toiminnot antavat tilaa joustaa ja meillä on riittävästi aikaa havainnoinnille sekä suunnittelulle. Aikuisia on riittävästi, jotta pystymme ohjaamaan toimintaa, huomiomaan ja kuuntelemaan jokaista lasta sekä olemaan lasten leikeissä mukana. Haluamme, että lapsilla on hyvä olla ja vanhemmat luottavat meihin.

Työpaikkamme ilmapiiri on keskustelevalta, positiivinen, hyväksyvä ja lämminhenkinen. Yksikössämme on yhteisen tekemisen meininki yli ryhmärajojen. Yhteisestä ideoinnista ja kokemusten jakamisesta tulee hyvä mieli. Hyvä päivä pitää sisällään sopivasti iloa, huumoria ja myönteistä palautetta. Tuemme ja kannustamme toisiamme. Panostamme työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin.

Meille ammatillisuus, pedagoginen laatu, luottamus toisia kohtaan ja työn arvostus on tärkeää. Keskustelemalla muodostamme yhteisen kasvatuskäsitelmän, sovimme asioista ja pidämme niistä kiinni. Pyrimme jakamaan vastuuta tasaisesti kaikkien taitoja, ideoita ja luovuutta kunnioittaen. Työyhteisössämme on vahva kehittymisen halu ja intoa uusille asioille. Käymme mm. koulutuksissa ja olemme valmiita muutoksiin parantaaksemme arkeamme.

sovitut asiat toimivat, hyvät rakenteet, tiimien toimivuus sekä yhteistyö ja hyvä henki yli ryhmärajojen – puhalletaan yhteen hiileen, tiimitaidot, työyhteisötaidot, ammatillisuus, joustaminen ja luottamus, ammattitaito ja kehittymisen halu/taito, hyvä pedagoginen laatu työssä, kyky olla läsnä tässä hetkessä aidosti

3 Lasten puheenvuoro

Päiväkodissämme lapset ovat mukana toiminnan suunnittelussa. Keskustelemme lasten kanssa mm. miten he haluavat viettää erilaisia juhlia. Kyselemme heidän mielenkiinnon kohteistaan miettiessämme käsiteltäviä teemoja ja uusia projekteja. Toisinaan tarjoamme muutaman vaihtoehdon, joista lapset äänestävät. Lapset ovat usein mukana toimintatuokioiden suunnittelussa (varsinkin isommat). Isommat lapset saavat välillä olla myös "aikuisina", jolloin saavat yksin tai kaverin kanssa vetää esim. aamupiirin tai vastata ruokailun sujumisesta. Lasten ajatuksia tehdään näkyväksi laittamalla seinille lasten töitä ja haastatteluja. Osassa ryhmissä lapset pääsevät vuorollaan vaikuttamaan myös leikkiryhmien muodostumiseen tekemällä leikkikartan, jossa lapset päättävät leikkiryhmät ja leikit. Jokainen tulee vuorollaan kuulluksi, pääsee vaikuttamaan ja opettelee miettimään, mitä toiset haluaisivat.

Lasten vastauksia kysymykseen: Millainen on hyvä päivä päiväkodissa?

Kun on....

- autoleikkiä ja joskus legoleikkiä
- pallon heittelyä ja pelaamista
- majaleikkejä
- tanssileikkiä
- koti- ja kauppaleikkiä
- palikoilla rakentamista
- ulkona hiekkalaatikkoleikkejä ja keinumista
- palapelejä

Silloin kun on. Aina.
Silloin kun leikitään.
Silloin, kun mennään ulos.

Kun olis nukketatteria.
Saatais esittää itse!

Kun saan olla
apulainen.

Musta on kiva
olla luokassa.

Joka päivä kaikil-
le jumppaa!



Kiva päiväkotit!
Päiväkodissa on
lelut.

Minusta olisi kivaa, jos lei-
kittäisi mattleikkiä ja syö-
täisiin ruokaa, jossa on ma-
karoneja ja lihapullia.

Kun saa... piirtää,
maalata, askarrella,
laulaa, leipoa piparei-
ta, olla tietokoneella

On kiva tulla isän kanssa
päiväkotiin.

Minä olen iloinen, kun tulen
päiväkotiin. Päiväkodissa on
kavereita.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

4.1 Yhteistyömuodot

Lapsen aloittaessa päivähoidon varaamme riittävästi aikaa molemminpuoliseen tutustumiseen: käymme vanhempien kanssa aloituskeskustelun, saamme tietoa lapsesta, lapsen ja perheen tavoista ja toiveista. Tämä luo pohjaa luottamukselliselle ja vanhemmuutta kunnioittavalle yhteistyölle. Tavoitteenamme on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi ja toimiminen lapsen parhaaksi. Käymme Varhaiskasvatussuunnitelma - keskustelun muutaman kuukauden sisällä siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoidon. Keskustelussa sovimme ja kirjaamme yhteiset toimintatavat lapsen kasvun ja oppimisen tueksi. Jatkossa käymme Vasu-keskustelut vuosittain.

Päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa vaihdamme kuulumisia lapsen päivästä. Yhteistyö on jatkuvaa vuoropuhelua vanhempien ja kasvattajien välillä. Teemme parhaamme, että vanhemmat voivat turvallisesti mielin tuoda lapsensa päiväkotiin ja kaikissa päivän tilanteissa luottaa työntekijöiden ammattitaitoon. Vanhempien osallisuus on erittäin tärkeää, koska he tuntevat lapsensa parhaiten ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu.

Välitämme tietoa päiväkodin ja ryhmän toiminnasta erilaisilla tiedotteilla. Otamme valokuvia ja videokuvaamme lasten päivää. Ryhmissä on esillä lasten töitä, valokuvia ja piirustuksia. Keräämme lasten töitä myös lasten omiin kansioihin. Järjestämme syksyllä vanhempainiltoja, joissa kerromme ryhmän toiminnasta ja tavoitteista. Esittelemme vanhemmille ryhmän toimintasuunnitelman sekä Ravurin Varhaiskasvatussuunnitelman. Vuoden aikana järjestämme erilaisia juhlia ja tapahtumia, joihin kutsumme perheet mukaan. Vanhempien toiveesta pidämme myös yhteisiä perheiltoja, joiden tavoitteena on perheiden tutustuminen toisiinsa ja yhdessä tekeminen. Olemme viettäneet esim. askartelu-, laulu- liikunta- ym. iltoja.

Käymme vanhempien kanssa arvokeskustelua, jotta kuulemme mikä on vanhemmille ja heidän lapselleen tärkeää päivähoidossa. Aika ajoin pyydämme kirjallista palautetta esim. asiakastyytyväisyys-kyselyin. Otamme huomioon vanhempien toiveita toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatussuunnitelman päivitystyön käynnistyessä kysymme lasten vanhemmilta, millainen on heidän mielestään lapsen hyvä päivä päiväkodissa.

4.2 Millainen on hyvä päivä lapselle - vanhempien ajatuksia

Teimme kirjallisen kyselyn lasten vanhemmille siitä, mitä lapsen hyvään päivään kuuluu heidän mielestään. Kyselystä saimme tietoa siitä, mitä eri-ikäisten lasten vanhemmat arvostavat, mitä he painottavat ja millaisia odotuksia heillä on päiväkodille. Otamme huomioon vanhempien toiveita mahdollisuuksien mukaan ja kyselyn tuloksia olemme hyödyntäneet varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa.

Lapsellani on onnistunut päivä, kun hänellä on mieluista ja monipuolista tekemistä, kavereiden seuraa ja hän saa tuen ja ohjauksen tarvittaessa.

Tärkeintä on, että lapsellani on hyvä ja turvallinen olo päiväkodissa ja hän tietää, että aikuiset ovat pitämässä hänestä huolta.

Leikille on varattu aikaa ja hyviä paikkoja.

Toivon, että lapsellani olisi sopivasti haasteita ja hän oppisi jotakin uutta joka päivä ja tietenkin, että olisi aikaa leikkiin!

Tuetaan lasta toimimaan ryhmässä. Puututaan huonoon käytökseen heti ja selkeästi. Ollaan aikuisia, joihin voi luottaa.

Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sopivassa määrin, arkiasioissa, ym.

Kannustusta vuorovaikutukseen muiden kanssa ja yhteisiin leikkeihin. Välillä älyllisiä ja fyysisiä haasteita. Oikeus erilaisiin tunteisiin.

Seuraavia asioita eri-ikäisten lasten vanhemmat pitävät tärkeinä:

Alle 3v vanhemmat:
rutiinit, sensitiiviset aikuiset, aikaa leikille sekä sopivasti haasteita ja erilaista toimintaa tarjolla

3-5v vanhemmat:
Kuulluksi tulemistä, osallisuutta, turvallisia aikuisia, leikkimahdollisuuksia, haasteita ja taitojen harjoittelua

6v vanhemmat:
kaverit, mahdollisuus leikkiin, luotettavat aikuiset, ryhmätyötaitoja, koulutaitoja, mahdollisuus vaikuttaa, iloinen ja kannustava ilmapiiri

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Varhaiskasvatuksen tärkeä tavoite on luoda toimiva vuorovaikutus lasten, sekä lapsen ja aikuisen välille. Tuemme lapsen kielen kehitystä, joka on perusta lapsen vuorovaikutustaitojen ja ajattelutoimintojen omaksumiselle ja vahvistumiselle. Itseilmaisussa, puhumisessa ja kielen oppimisessa lähtökohtana on, että lapsella on turvallinen olo. Tärkeää on, että lapsi kokee olevansa hyväksytty, tuntee tulevansa kuulluksi ja saa ilmaista itseään. Parhaiten lapsi oppii myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä.



Lapsi ilmaisee itseään sanallisesti sekä sanattomasti ilmeillä, eleillä ja kehonkielellä. Huomaamme lapsen aloitteet ja toimimme itse aktiivisina aloitteentekijöinä. Lapsen kohtaaminen, kuuleminen ja jutteleminen tukevat vuorovaikutusta, kielen oppimista ja käyttöä. Aikuisina olemme lapsille mallina vuorovaikutustilanteissa. Aikuisen kuvaileva puhe, sanoittaminen ja toistaminen tukevat lapsen kielen ja ajattelun kehitystä. Kiinnitämme huomiota myös aikuisten sanottomaan viestintään. Ryhmissä on käytössä kommunikoinnin tukena kuvia ja joissakin ryhmissä tukiviittomia.

Lapsen kieli kehittyy koko ajan niin arjen tilanteissa, leikeissä kuin ohjatuilla tuokioilla. Käytämme satuja, lauluja, loruja, riittelyjä ja rytmiharjoituksia rikastuttamaan ja tukemaan kielen kehitystä. Muokkaamme ryhmä-

tiloja herättääksemme lapsen mielenkiinnon kirjoitettuun kieleen. Toimintaamme kuuluvat myös teatteri ja eri mediat, jotka tukevat kieltä ja ajattelua.

Ne lapset, jotka puhuvat äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, saavat suomi toisena kielenä opetusta. Vantaalla on käytössä pääkaupunkiseudun yhteinen monikulttuurinen varhaiskasvatus – toimintamalli.

Suomi toisena kielenä opetuksessa edetään lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Kartoitamme suomen kielen kehitystä mm. suomen kielen seurantalomakkeella, jotta pystymme suunnittelemaan lapsen tarpeeseen sopivaa toimintaa. Ryhmät toteuttavat suomi toisena kielenä – opetusta joustavissa pienryhmissä monin eri tavoin.

Lapsiryhmän jokainen aikuinen on vastuussa lapsen kielen opettamisesta arjen kaikissa tilanteissa. Aikuinen tiedostaa roolinsa puheen mallittajana ja mukauttaa puheensa lapsen kielitaitoon sopivaksi. Lisäksi jokainen ohjattu tuokio tulee huomioida suomenkielen opetustilanteena esim. liikuntatuokiolla kuvat apuna ohjeiden ymmärtämiseen. Näemme leikin merkittävänä suomenkielen oppimisen tilanteena ja siksi sille varataan riittävästi aikaa. Keskeiset sanastoalueet ja kielen rakenteet käydään läpi toimintavuoden aikana mm. erilaisissa arjen tilanteissa ja leikeissä. Ravurin päiväkodissa on pidetty ja pidetään mahdollisuuksien mukaan satu-tuokioita omalla kotikielellä venäjänkielisille ja vironkielisille lapsille.



http://www.socca.fi/files/163/Paakaupunkiseudun_monikulttuurisen_varhaiskasvatuksen_toimintamalli_2007.pdf

5.2 Lasten oma yhteisö

Ryhmän tavat ja tavoitteet muodostuvat ryhmässä olevien lasten mukaan. Pienryhmissä lasten on helppo tutustua toisiinsa ja isommat lapset ovat esimerkkinä pienemmille. He tukevat mallittamalla ja sanoittamalla leikkejä. Pienryhmä auttaa arempia lapsia rohkaistumaan ja ilmaisemaan mielipiteitä, myöhemmin toimimaan myös osana isompaa yhteisöä.

Aikuisen havainnointi auttaa huomaamaan lasten vahvuuksia ja toiveita tavoista, leikeistä, teemoista, aiheista ym. Aikuiset ovat tietoisia kulloinkin lapsia kiinnostavista aiheista rikastaakseen leikkiä ja lasten välistä vuorovaikutusta. Havainnoimme lapsia ja huolehdimme, ettei kukaan jää ulkopuoliseksi. Keskustelemme myös lasten kanssa, miltä tuntuu, jos jää yksin tai on paha mieli ja mitä silloin voisi tehdä. Aikuihin on kuulolla, selviävätkö lapset ristiriitatilanteesta itse vai tarvitsevatko apua tai tukea.



Yhteiset säännöt luodaan keskustellen yhdessä. Sääntöjä pitää olla sopivasti, jotta niistä voidaan pitää kiinni. Isoimpien lasten ja aikuisten esimerkki on tärkeää. Sääntöjä mukautetaan tilanteen, iän ja kehityksen mukaan. Ne elävät ja niistä keskustellaan, jotta vältetään turhilta säännöiltä ja kielloilta. Yhteisten sääntöjen noudattamisen apuna ovat keskustelu, rauhallinen puhe, rauhoittuminen, hyvän käytöksen ”liikennevalot”, toiminnan muuttaminen ja toiseen toimintaan ohjaaminen.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen hoitopäivä muodostuu selkeästä ja tarvittaessa joustavasta päivärytmistä. Toimimme usein pienemmissä ryhmissä, mikä mahdollistaa lapsen yksilöllisemmän kohtaamisen. Lapsen päivä koostuu arkisista tilanteista (ruokailusta, pukeutumisesta, riisumisesta, wc -toimista, siirtymä - ja odottelutilanteista) sekä ohjatus- toiminnasta (tuokioista, aamu - ja päiväpiireistä, pienistä työtehtävistä, retkistä) sekä sisä- ja ulkoleikeistä.

Päivän kulku ja rakenne on vakaa ja ennakoitavissa. Näin lapset oppivat, mitä seuraavaksi tapahtuu. Rutiinit tuovat lapsen hoitopäivään tuttuutta ja turvaa. Toistuvat arkitoimet ovat oman toiminnan ohjauksen ja monien taitojen harjoittelutilanteita. Kannustamme lasta iän ja kykyjen mukaan omatoimisuuteen, itsestä ja tavoista huolehtimiseen sekä kaverin auttamiseen. Esim. vuoden ikäinen vie itse mukinsa kärryyn, kun taas eskarilainen solmii kaverinsakin kengännauhat. Lapset nauttivat huomattaessaan pystyvänsä tekemään itse asioita ja tekemään itseään koskevia päätöksiä ikänsä ja kehitysvaiheensa mukaisesti, esim. lapsi voi valita ottaako hanskat vai lapaset käteensä. Tämä kasvattaa lapsen myönteistä ja toimeliasta minäkäsitystä.

Olemme rytmittäneet päivät siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua erilaisiin toimintoihin ja leikkeihin, aikaa rauhallisiin hetkiin ja myös vauhdikkaampaan menoon. Päiväohjelma on joustavasti väljä. Lapsen tulo- ja hakutilanteissa huomioimme jokaisen lapsen yksilöllisesti. Vaihdamme kuulumiset vanhempien kanssa voidaksemme huomioida lapsen senhetkiset tarpeet. Aamuisin vanhemmat huolehtivat lastensa käsienspesusta ennen ryhmään saapumista. Toistuvat aamurutiinit, vilkutukset ja halit, helpottavat lapsen päiväkotitiin jäämistä.

Päivittäinen ulkoilu on tärkeää ja rytmittää päivän kulkua. Lasten hyvät ulkoiluvälineet mahdollistavat ulkoilun joka säällä. Lapset saavat raitista ilmaa, purkavat energiaansa liikkuen ja leikkien. Järjestämme myös ohjattua ulkoliikuntaa, pelejä, laululeikkejä, pieniä kilpailuja. Teemme retkiä leikkipuistoihin, metsiin, urheilukentille, hevostalleille. Huomioimme niin sisä- kuin ulkoleikeissä lasten ystävyyssuhteita ja tarvittaessa autamme leikin aloituksessa ja porukkaan liittymisessä.

Rauhoittuminen aamupäivän touhuista on tärkeää kaikenikäisille lapsille. Päivälevon aikana osa lapsista nukkuu, osa leppää. Me aikuiset peittelemme, toivotamme hyvät unet ja levot, laulamme tai luemme sadun, soitamme musiikkia ja pajaillemme lapsia. Aikuinen valvoo lepohetken sujumista. Lepohetken jälkeen lapset jaksavat leikkiä ja touhuta iltaapäivän kavereiden kanssa ennen kotiin lähtöä.

Arkisissa tilanteissa annamme aikaa lapsen omatoimisuudelle – tarvittaessa aikuinen ohjaa, opettaa ja auttaa. Pienet lapset harjoittelevat potalla käymistä, hädän ilmaisuja ja kuivaksi oppimista. Isommat toimivat itse ja tarvitessaan pyytävät apua. Ruokailussa korostamme hyviä pöytätapoja, kohteliaisuutta, rauhallista keskustelua, kiittämistä. Kannustamme lapsia iän ja taitojen mukaan hakemaan, annostelemaan ja maistelemaan erilaisia ruokia. Ruoka-apulaisena lapset mm. hakevat ruokakärryn aikuisen kanssa, kattavat pöytiä, kaatavat juotavaa, kertovat mitä on ruokana. Pukemis- ja riisumistilanteisiin siirrymme porrastetusti pienemmissä ryhmissä. Näin lapsilla on paremmin tilaa ja rauhaa harjoitella näitä taitoja. Arki- ja siirtymätilanteissa laulamme, leikimme ja loruillemme, jolloin arkisista puuhista ja odottelusta tulee mukavaa.

5.4 Lasten leikki

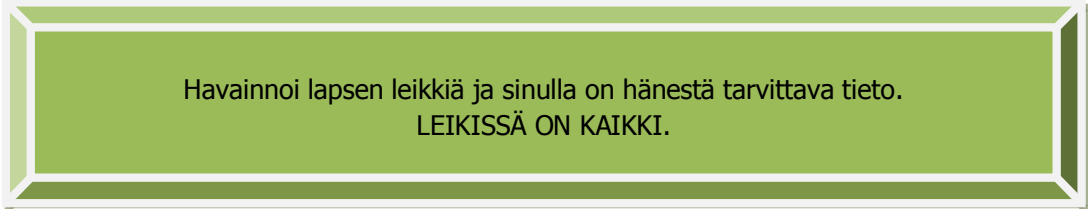


Leikki tuottaa lapselle paljon iloa ja hyvää mieltä. Sen avulla lapsi jäsentää maailmaa ja käsittelee hänelle ajan-kohtaisia asioita. Leikkiessään lapsi saa tärkeitä onnistumisen kokemuksia. Nämä luovat pohjaa lapsen myönteisen minäkuvan kehitykselle, uskalle kyetä oppimaan asioita sekä lapsen koko elämänasenteelle. Kun oppiminen kiinnittyy leikkiin, lapsi on motivoitunut oppija. Leikin imussa esimerkiksi kielen oppiminen on helppoa ja mukavaa. Myös mielikuvitus ja luovuus kehittyvät leikissä. Taito kuvitella asioita on tärkeää mm. lapsen ajattelun ja ongelmanratkaisutaitojen kehitykselle.



Lapsi oppii ja harjoittelee erilaisia asioita leikkimällä. Arjen taitoja harjoitellaan ja vahvistetaan leikissä. Varaamme leikille paljon aikaa ja käytämme leikin keinoja kaikessa toiminnassa. Pidämme tärkeänä, että lasten arki sisältää paljon leikkisyyttä. Esimerkiksi pukemistilanteita voi rikastuttaa leikin keinoin tekemällä pukemisesta pienen, hauskan leikin. Lasketaan nappeja, opetellaan värejä, loruillaan tai lauletaan. Huolehdimme, että lapsilla on innostavia välineitä ja materiaalia leikkiä varten. Lapsi saa muokata leikkiympäristöään mielikuvituksensa mukaan luovasti. Leikkiympäristö elää arjessa ja aikuinen mahdollistaa sen muokkaamisen. Mahdollisuuksien mukaan leikin voi jättää kesken ja jatkaa myöhemmin.

Ravurin päiväkoti on ollut mukana 2012 - 2013 VKK-metro -hankkeessa, jonka teemana on lasten hyvinvointi. Päiväkodin omaksi kehittämiskohteeksi tarkentui leikin havainnoinnin kehittäminen, leikin ja leikkiympäristöjen kehittäminen, hyvän lisääminen hyvässä. Myös Helmiveneen päiväkodissa on kehitetty leikkiä. Päiväkotiemme arjessa tämä näkyy parhaiten lisääntyneenä leikin määränä ja leikkien monipuolistumisena. Tuemme leikkiin keskittymistä ja sitoutumista. Aikuisen rooli on tullut aktiivisemmaksi, tartutaan lasten aloitteisiin, leikitään mukana ja tuetaan leikkiä tavoitteellisesti. Aikuinen pyrkii huomaamaan myös sanattomat viestit ja mukauttaa omaa toimintaansa havaintojen mukaan. Vantaan varhaiskasvatuksen painopistealueena on leikin kehittäminen vuosina 2013 - 2016.



Havainnoi lapsen leikkiä ja sinulla on hänestä tarvittava tieto.
LEIKISSÄ ON KAIKKI.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Päiväkotimme varhaiskasvatustoiminta koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Suunnitellessamme opetusta otamme huomioon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisällöt. Käytännön tasolla tämä näkyy päivän aikana kaikissa toiminnoissa vaihdellen tilanteen ja teeman mukaan. Varhaiskasvatuksen sisällöllisiä orientaatioita ovat: matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen. Vuorovaikutus, kieli ja liikunta linkittyvät olennaisena osana muihin orientaatioihin ja ovat vahvasti läsnä koko ajan. Esiopetuksen sisältöalueita ovat: kieli - ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka - ja katsomus, ympäristö - ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide - ja kulttuuri. Käytämme edellä mainittuja sisältöjä eheyttäen suunnittelun pohjana. Näin tarjoamme monipuolisia kokemuksia lapsen elämään kuuluvista asioista ja vahvistamme lapsen oppimaan oppimisen taitoja. Vuosittain painotamme jotain tiettyä sisältöaluetta, mitä toteutamme koko Vantaalla.

Oppimistilanteiden suunnittelun perustana ovat lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia sekä havaintomme lapsen yksilöllisestä oppimistyylistä ja vahvuuksista. Havainnoimme, millä lähikehityksen vyöhykkeellä lapsi toimii ja huomioimme lasten yksilölliset tarpeet. Uskomme lapsen taitoihin, kannustamme yrittämään ja tekemään itse sekä autamme ja mallitamme tarvittaessa. Tarjoamme lapsille sopivan haasteellisia tehtäviä, myös taitavalle ja osaavalle lapselle.

Oppimistilanteissa käytämme moniaistillisesti toiminnallisuutta, tarinallisuutta, leikillisyyttä, liikkumista, taiteellista kokemista sekä ilmaisua ja tutkimista. Pienryhmätoiminta on päiväkodissamme keskeinen pedagoginen toimintatapa. Oppiminen tapahtuu parhaiten leikin ja vuorovaikutuksen kautta. Oppimisen punaisena lankana pidämme vuorovaikutusta aikuisen ja lapsen tai lasten välillä. Kaikki kohtaamistilanteet ovat lapselle merkityksellisiä oppimiskokemuksia. Lämpimässä ja johdonmukaisessa varhaiskasvatuksessa lapsella vahvistuu itseluottamus ja positiivinen asenne oppimista kohtaan.

Panostamme paljon leikkiin ja leikillisyyteen. Leikki tarjoaa lapselle monia ongelmanratkaisutaitoja ja onnistumisen kokemuksia. Leikkiessään lapsi harjoittelee samoja taitoja kuin oppimisprosessissaan: suunnittelu, valmistelu, toteutus ja arviointi. Arjen toiminnot ovat hyviä tapakasvatus ja oppimistilanteita, joissa tulee päivittäin runsaasti toistoja.

Huolehdimme kasvatuksellisesta ja fyysisestä oppimisympäristöstä, joka tarjoaa monipuolisesti iänmukaista virikkeellistä toimintaa ja konkreettista materiaalia. Toiminta sisältää sopivassa määrin ohjattuja tuokioita ja vapaavalintaista tekemistä. Järjestelmme oppimisympäristön tutkimiseen, kokeilemiseen ja toiminnallisuuden houkuttelevaksi. Leluja ja tavaroita tulee olla esillä ja lasten saatavilla. Huolehdimme rauhallisesta ja positiivisesta ilmapiiristä, jossa lapsella on aikaa tutkia ja pohtia asioita sekä esittää kysymyksiä. Tartumme lasten aloitteisiin, pohdimme, kokeilemme ja etsimme vastauksia yhdessä.

Montessoriympäristö Helmiveneessä

Montessoripäiväkodissa oppimisympäristöä kutsutaan valmistelluksi ympäristöksi. Sen muodostavat lapsiryhmä, lapselle suunnitellut toimitilat ja välineet sekä lasta ohjaavat aikuiset. Valmistellussa ympäristössä mahdollistamme lapsille tilaisuuden hankkia tietoa, oppia uusia asioita omaan tahtiin yksin, toisten lasten tai aikuisen kanssa. Lapselle annetaan aikaa, häneen luotetaan ja hänelle annetaan vastuuta. Me aikuiset olemme osa ympäristöä ja meidän tehtävämme on tarkkaila, havainnoida ja kirjata havainnot muistiin. Olemme linkkinä lapsen ja ympäristön välillä. Ohjaaminen perustuu herkkyyksiausiin – ajanjaksoihin, jolloin tiettyjen taitojen ja ominaisuuksien omaksuminen on lapselle luontevaa ja vaivatonta.



Luokahuoneemme on järjestetty eri aihealueittain. Käytämme montessorivälineitä jotka Maria Montessori kehitti tukemaan lapsen toiminnallisia tarpeita ja antamaan avainkokemuksia ympäröivästä maailmasta. Näitä kokemuksia lapsi voi myöhemmin laajentaa tutkiessaan päiväkodin ulkopuolista maailmaa. Montessorin jälkeen kansainväliset montessorijärjestöt ovat kehittäneet uutta välineistöä. Luokassa on myös itse valmistamamme välineitä, jotka mietimme lapsiryhmän tarpeita ajatellen.

Välineet ovat itse korjautuvia, jolloin lapsi voi nähdä onko ratkaissut tehtävänsä oikein ja samalla todeta onnistuneensa ilman apua. Kutakin välinettä on yksi kappale ja niiden on oltava laadukkaita ja kauniita.

Välineistö jaetaan eri aihealueisiin:



- Arkipuuhat ovat lapselle jo kotoa tuttua ja lapsille mielekkäitä oikeita tehtäviä (astioiden tai pyykin pesu, lattian lakaisu, ikkunan pesu). Ne kehittävät omatoimisuutta sekä vahvistavat itsetuntoa.
- Aistivälineiden avulla abstraktit asiat kuten värit, muodot ja kokoerot tulevat lapselle tutuiksi. Lapsi oppii luokittelemaan ja jäsentelemään asioita.



- Äidinkielen materiaalilla annamme mahdollisuuden kartoittaa sanavarastoa, kehittää puheilmaisua ja vuorovaikutustaitoja. Lapsi tutustuu äänteisiin ja kirjaimiin korttien kautta sekä leikkimällä irtokirjaimilla. Kirjoittamista meillä voi kokeilla hiekkaan tai liitutaululle. Lapsi joka osaa jo kirjoittaa voi tehdä vaikka omia tarinavihkoja.
- Matemaattisiin peruskäsitteisiin meillä voi tutustua luontevimmin työskennellessään konkreettisesti nähtävillä olevan ja käsin kosketettavan välineistön avulla. Lapsi etenee kiinnostuksen ja taitojen mukaan.
- Kulttuurialueen välineillä tarjoamme mahdollisuuden luonnon ja ympäristön tutkimiseen: eläimet, kasvit, tiede (esim. kuinka magneetti toimii). Luokassamme on aina mahdollisuus askarrella, maalata, piirtää tai muovailla.

"Auta minua tekemään itse"

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen päiväkodeissamme perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tuen linjauksiin, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opetussuunnitelmaan, joissa on kuvattu tuen rakenteita. Kaikki lapset saavat tarvitsemaansa tukea kasvussaan ja oppimisessaan kehityksensä mukaan. Tuki järjestetään intensiivisyydeltään ja kestoltaan lapselle sopivaksi. Toimintamme pohjana on turvallinen, kasvulle ja oppimiselle suotuisa ympäristö, lapsen kehityksen tunteminen, laadukas pedagogiikka ja tiivis yhteistyö vanhempien kanssa. Lapsen asioiden kirjaamiseen ja arvioimiseen on käytössämme omat lomakkeensa.

Lapsen tuen suunnittelusta, kirjaamisesta ja arvioinnista vastaavat ryhmiemme opettajat. Ryhmiä tukee ja ohjaa myös konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto). Tarvittaessa kokoonnumme esimiehen johdolla lapsen hyvinvointiryhmään ja esikoululaisten kohdalla oppilashuoltoryhmään suunnittelemaan lapsen tuen järjestämistä.

Kokonaiskuvan muodostuttua lapsen vahvuuksista ja tuen tarpeista sovimme yhteiset toimintatavat lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Tieto lapsesta on ensiarvoisen tärkeää suunnitellessamme lapsen hyvää päivää. Havainnoimme lasta päivän eri tilanteissa, jaamme havaintomme tiimimme yhteisissä keskusteluissa sekä palavereissa vanhempien kanssa ja saamme heiltä tietoa lapsesta kotioiloissa sekä mahdollisista huolenaiheista. Painotamme lapsen myönteisen kehityksen huomioimista ja tukemista, toimintata-

pamme on ratkaisukeskeinen. Tuemme lasta hänen vahvuuksiensa kautta. Vahvuuksien kartoittamisessa käytämme mm. alle kouluikäisille muokattua vahvuuskyselyä.

Järjestäessämme tukea lapselle suunnittelemme toimintatapoja, joista hyötyvät kaikki lapset. Muokkaamme ympäristöä, toimintaa ja aikuisen ohjausta lapsen tarpeisiin sopivammaksi. Toistuvat arkitoimintatilanteet ovat lapselle parhaita harjoittelu- ja oppimistilanteita. Arki sujuu hyvin, kun lapsella on käytettävissään aikaa, rauhaa ja aikuisen tukea. Esimerkiksi pukeutumistilanteessa järjestämme lapselle rauhallisen tilan, sopivan vaatelokeropaikan, käytämme kuvia, tukiviittomia, loruja ja lauluja. Lapsi oppii muiden lasten ja aikuisen mallista. Kun lapsi tarvitsee tukea, hän saa sitä heti. Teemme muutoksia päiväkodin arjen toimintaan, jotta lapsen päivä sujuu mahdollisimman hyvin ja hän saa tuntea itsensä osaksi kaveripiiriä.

Aikuisina kiinnitämme huomiota tapaamme ohjata lasta myönteisellä ja kannustavalla asenteella. Havainnoimme ja arvioimme jatkuvasti muutosten vaikutusta. Mukautamme toimintaamme lapsen temperamenttiin ja tarpeisiin sopivaksi. Käytämme esimerkiksi leikillisyyttä keinona helpottamaan arjen toistuvia rutiineja. Kuuntelemme lapsen toiveita ja aloitteita, kannustamme osallistumaan, selvitämme lapselle merkitykselliset asiat. Enemmän tukea tarvitsevan lapsen apuna on aikuinen, joka auttaa lasta selviytymään päivästä turvallisesti, liittymään ryhmään, osallistumaan toimintaan sekä saamaan onnistumisen kokemuksia. Huolehdimme myös lapsen psyykkisestä hyvinvoinnista: tuemme lapsen itsesääätelyä, tunne-elämää ja vuorovaikutustaitoja. Jaamme lapsen ikävät tunteet, lohdutamme ja pidämme lapsesta huolta. Sanoitamme asioita ääneen ja annamme lapselle työkaluja ennakoida ja huomioida omaa käytöstään sekä käsitellä ja sanoittaa tunteitaan.



Päiväkodissämme on paljon osaamista, keinoja ja materiaaleja lapsen tukemiseen. Käytämme erityispedagogiset keinot ja materiaalit tukevat kaikkien lasten kasvua ja oppimista: kielen ja vuorovaikutuksen, sosiaalisten taitojen ja tunne-elämän sekä motoriikan kehitystä. Esimerkiksi kuvat, viittomat sekä kuvitettu päivä- ja viikko-ohjelma sekä erilaiset pienryhmät tukevat kaikkien lasten kielellistä kehitystä, ei vain lasten, jotka siihen varsinaisesti tukea tarvitsevat. Arjessa ja toiminnassa käytämme myös esim. lapsen puheterapeutin antamaa palautetta. Koko henkilökuntamme käy koulutuksissa ja seuraa aktiivisesti ajankohtaista tietoa lapsen kehityksestä ja siihen liittyvistä tuen tarpeista.

Pidämme tärkeinä lapsen tietä tasoittavina ja ennaltaehkäisevinä asioina tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa, varhain aloitettua tukea ja tiedonsiirtoa yhteistyöverkoston kanssa. Olemme aktiivisia aloitteentekijöitä yhteistyöverkostojen kanssa ja huolehdimme lapsen asioiden etenemisestä, esimerkiksi tutkimuksiin pääsyssä tai kouluun siirtymisessä.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä eettinen ja uskontokasvatus

Lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Lapsen itsetunnon ja minäkuvan kehitykselle on tärkeää, että hänen oman kulttuuriinsa kuuluvat asiat näkyvät arjessa ja niitä arvostetaan. Tuemme perheitä käyttämään omaa äidinkieltään ja säilyttämään oman kulttuurin.

Lapsen aloittaessa päivähoidon järjestämme vanhempien kanssa aloituskeskustelun, (lomake: Alkukeskustelu monikielisten ja – kulttuuristen lasten vanhempien kanssa). Käytämme tarvittaessa asiointimallia, jotta kaikki osapuolet tuntevat tulevaisuuden ymmärretyiksi. Käymme läpi perheeseen, kieleen, uskontoon ja kulttuuri-

riin liittyviä asioita, saamme tietoa miten nämä näkyvät arjessa, esim. ruokailu, pukeutuminen, vietetyt juhlapäivät. Esittelemme perheelle suomalaista varhaiskasvatusta ja päiväkotimme toimintatapoja. Suomi toisena kielenä opetusta on kuvattu kohdassa 5.1. Kieli vuorovaikutuksen perustana.

Tutustumme lapsen ja lapsiryhmän kanssa lapsen kulttuuriin: kysymme esim. syntymäpäiviä vietettäessä miten sinä laulat 'paljon onnea vaan', miten teillä on kotona tapana juhlia? Lapset saavat sanoa, miten laskeetaan viiteen vietnamiksi, viroksi, ranskaksi ja miten toivotetaan hyvää huomenta. Huomioimme vuoden juhlia esim. Eurooppa-päivä, YK:n päivä, järjestämme teemapäiviä esim. kiinalainen uusia vuosi. Tutkimme lasten kanssa karttaa, missä eri maat ja mantereet sijaitsevat, mistä perhe tai isovanhemmat ovat kotoisin, laulamme lauluja eri maista, kerromme kirjoja lukiessa, minkä maalainen kirjailija on. Tuomme esille 'maailmankansalaisuutta'. Yhdessä tutkien ja pohtien edistämme suvaitsevaisuutta ja toisen kunnioittamista luonnollisena asiana.

Eettinen kasvatusta sisältyy meillä arjessa käytännön tilanteisiin. Keskustelemme lasten kanssa tunteista, opimme tunnistamaan ja nimeämään niitä, toimimaan ystävällisesti sekä ratkaisemaan erilaisia ristiriitatilanteita. Pohdimme turvallisessa ilmapiirissä ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, oikean ja väärän erottamista, iloja ja pelkoja sekä tasa-arvoisuutta. Tarjoamme lapselle mahdollisuuden kyselemiseen, pohdintaan, ihmetelyyn ja hiljaisuuteen. Käsittelemme satujen, kertomuksien ja leikkien kautta mm. oikeudenmukaisuutta, rohkeutta ja reilua, hyvän voittamista pahasta, hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa.

Tutustumme kulloinkin lapsiryhmissä oleviin uskontoihin, katsomuksiin ja tapoihin. Katsomuskasvatusta liitämme arjen asioihin, juhliin ja tapahtumiin, joilla on kulttuuriin kuuluvia ja kasvatuksellisia merkityksiä. Autamme lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että muiden katsomuksellisia perinteitä, tapoja ja käsityksiä.

Tavoitteenamme on oppia tuntemaan ja arvostamaan oman kotiseudun kulttuuri- ja luontoperintöä. Vietämme päiväkodin joulun- ja kevätjuhlia, teemme retkiä luontoon, nautimme luonnon kauneudesta ja hiljaisuudesta. Seurakunta kutsuu kirkkohetkiin sekä joulun- ja pääsiäiskirkkoon. Kysymme lasten vanhemmilta miten he toivovat lapsensa osallistuvan näihin tapahtumiin. Kirjaamme perheen uskonnolliset ja katsomukselliset arvot, jotka huomioimme toiminnassa. Kirkossa käymme pienryhmissä, muilla lapsilla on muuta viikko-ohjelman mukaista toimintaa.



5.6.3 Tasa-arvokasvatus

Tasa-arvo tarkoittaa, että kaikilla ihmisillä on erilaisesta taustastaan tai sukupuolestaan riippumatta samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet kaikilla elämänalueilla. Suomessa yhdenvertaisuus perustuu lakiin, joka kieltää syrjinnän. Koulut laativat tasa-arvosuunnitelmia ja myös päiväkodin tehtävä on edistää tasa-arvoa. Yhdenvertainen kohtelu ja mahdollisuudet tähtäävät yhdenvertaiseen yhteiskuntaan. Tasa-arvo on jatkuva jokapäiväinen prosessi, johon me kaikki vaikutamme. Päiväkodeissamme tarjotaan kaikille lapsille mahdollisuus kokeilla ja kehittää kykyään sukupuolesta tai taustasta riippumatta. Päiväkodin aikuiset pyrkivät siihen, ettei kenenkään mahdollisuuksia rajata stereotyyppisten käsitysten mukaan. Ohjaamme lapsia niin, että he saavat ilmaista itseään ja oppia erilaisia taitoja, jotka ovat tärkeitä kaikille ihmisille elämässä pärjäämisen kannalta. Erilaisia rooleja ja leikkivälineitä saa kokeilla ja vaihtaa. Lasten toimintamahdollisuuksia ei rajoiteta sukupuolen mukaan.

Eri sukupuolista ei yritetä tehdä samanlaisia tai neutraaleja vaan pyritään huolehtimaan siitä, että lapsi saa kasvaa, ilmaista tunteitaan ja valita tekemisiään omien taipumustensa ja kiinnostuksensa mukaan. Kasvattajalla on herkkyyttä nähdä ja huomioida yksilöiden väliset erot. Päiväkodissa aikuiset kiinnittävät huomiota leikkikulttuuriin, tilankäyttöön ja materiaaleihin. Keskustelua ylläpidetään päiväkotiemme palaverirakenteissa ja kehitämme havaintojemme perusteella oppimisympäristöä lasten tarpeita vastaamaan. Tarkastelemme myös sitä, miten huomioimme eri lapsia ja pyrimme kannustamaan kaikkia tasapuolisesti. Tasa-arvokasvatus päiväkodissa tukee lasten kasvua ihmisten moninaisuutta kunnioittaviksi. Se ehkäisee myös kiusaamista ja kannustaa sukupuolten välisiin ystävyyssuhteisiin.

”Lapsen hyvä päivä sisältää vapaita leikkihetkiä erilaisten leikkien ja ystävien parissa. Mielestäni leikkien tulisi sisältää ns. tyttöjen ja poikien leikkejä niitä erittelemättä.”

Vanhemman kommentti

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys



Haluamme auttaa lapsia luomaan hyvän suhteen luontoon. Lähiympäristöstämme tulee tuttu ja turvallinen paikka, jossa lapset voivat kokea elämyksiä ja hyvinolon hetkiä sekä kiireettömyyttä ja aistia vuodenaikojen vaihtelut. Näin lapset oppivat tuntemaan, kunnioittamaan ja kohtelevaan luontoa vaalien.

Käymme – niin isot kuin pienet - retkillä lähipuistoissa ja metsissä. Metsässä laulamme, soitamme, teemme taidetta, leikimme, liikumme ja aistimme koko kehollamme luontoa. Käytämme luontoa oppimisympäristönä – vertailemme, mittaamme, las-

kemme, nimeämme. Mukaan otamme luontokirjoja, luuppeja, tutkimuspurkkeja, kyniä ja paperia. Tuomme metsäretkiltä materiaaleja tarkempaan tutkimiseen, askarteluihin ja leikkeihin.

Metsämörrissä on kivaa syödä mustikoita!

5v. lapsi

Helmiveneessä luontoretkiä toteutetaan Suomen Laudun Metsämörrikoulun mukaisesti, jota ohjaavat koulutuksen käyneet työntekijät. Metsässä on mukana satuhahmo (Leppäkerttu tai Metsämörri) ja siellä lauletaan mörrilauluja ja leikitään mörrileikkejä. Metsässä toimitaan joka kerta saman rungon mukaan, mihin kuuluu myös evästauko.



Edistämme kestäväää kehitystä käyttämällä lähiympäristön tarjoamia kulttuuri-, kirjasto- ja museopalveluja. Opetamme lapsia käyttämään tavaroita ja leluja huolellisesti. Siivoamme jälkemme ja korjaamme rikkoutuneet tavarat, jos se on mahdollista. Keskustelemme arjen tilanteissa ekologisuudesta; käsipaperin kohtuullisesta käytämisestä, veden kuluttamisesta ja sähkön säästämisestä. Vähennämme biojätettä opettamalla lapsia otamaan ruokaa sopivasti. Lajittelemme maitotölkit, paperit ja pahvit. Käytämme askarteluissa kierrätysmateriaaleja. Hankimme kulutusta kestäviä tavaroita ja leluja, joita kierrätämme ryhmästä toiseen. Otamme vastaan lahjoitustavaroita. Esikoulussa on käytössä harjoituskirjoja, joista monistetaan tarvittavat tehtävät.



5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen



Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen minäkuva, kehittää vuorovaikutustaitoja ja oppimis- valmiuksia. Tavoitteenamme on omatoiminen, itsestään, tavaroistaan sekä lähiympäristöstään huolehtiva lapsi. Vahvistamme lapsen taitoa kuunnella ohjeita ja toimia niiden mukaan. Haastamme lapsia pohtimaan asioita ja kehitämme heidän ongelmanratkaisutaitojaan.



Esiopetuksessa pääpaino on toiminnallisuudella. Jokaiseen esikoulupäiväämme kuuluu leikillisyyttä ja leikkiä. Tuokioilla lähestymme opetettavaa aihetta mm. laulaen, loruillen, soittaen, leikkien, liikkuen, tutkien, keskustellen sekä kirjallisuuden tehtävillä. Kannustamme lapsia avoimeen, toista kunnioittavaan keskusteluun ja omien ajatusten ilmaisemiseen niin kavereiden kesken kuin aikuisen kanssa.



Sisältöalueemme ovat: kieli- ja vuorovaikutus, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, etiikka ja katsomus, taide, kulttuuri ja mediakasvatus. Toteutamme lasten kanssa erilaisia projekteja syventyen aiheeseen lähemmin esim. satu-, sirkus- ja lentokenttäprojekti. Eri liikuntamuodot ja lajit vaihtelevat vuodenaikojen ja sään mukaan. Joka toimintakausi painotamme eri asioita lasten kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan. Helmiveneessä painotetaan lisäksi montessoripedagogiikka. Esiopetuksessa huomioimme eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ja keskustelemme lasten kanssa eri kielistä, uskonnoista ja perheiden erilaisista tavoista.



Havainnoimme lapsia ja kartoitamme heidän taitojaan: leikkiä, kaverisuhteita, sosiaalisia taitoja, tunteiden ilmaisua, työskentelytaitoja, omatoimisuutta ja oman toiminnan ohjausta, motorisia taitoja sekä matemaattisia ja kielellisiä valmiuksia. Havaintojen pohjalta arvioimme ja mukautamme toimintaa lasten tarpeita vastaavaksi.

Eri ryhmien esikouluopettajat suunnittelevat toimintakautta yhdessä. Lapset ovat mukana suunnittelussa, kertovat toiveistaan ja ajatuksistaan:

Mitä haluat oppia
ja tehdä eskarissa?
Mistä haluat tietää
lisää?

- lukemaan ja kirjoittamaan
- tiskaamaan astioita
- leikkiä
- kuperkeikka ja kärrynpyörä
- tutkia lintuja ja dinosauruksia
- mennä metsään
- leikkaamaan saksilla

Esikoulussa toimimme pienryhmissä sekä koko päiväkodin esikoululaisten isommassa vertaisryhmässä. Lapsiryhmissä on myös nuorempia lapsia, joiden kanssa esikoululaiset toimivat päivittäin. Järjestämme yhteisiä juhlia ja erilaisia tapahtumia päiväkodin kaikille lapsille. Helmiveneen ja Ravurin esikoululaisilla on myös yhteistä toimintaa ja retkiä. Teemme yhteistyötä lähikoulujen kanssa. Yhteistyö-luokan kanssa tapaamme muutaman kerran vuodessa päiväkodin ja koulun tiloissa.

Lapset arvioivat itseään syksyllä ja keväällä. Teemme jokaiselle esikoululaiselle oppimissuunnitelman yhdessä perheen/huoltajan kanssa (LEOPS). Lapsi on keskustelussa mukana kertomassa omista toiveistaan. Keväisin käymme yhdessä vanhempien kanssa Esikoulusta kouluun – keskustelun, jolla siirrämme tietoa esikoulusta tulevaan kouluun (EsKo).

Päiväkodissa toimii oppilashuoltotyöryhmä (päiväkodin johtaja, kelto, elto, esikoulunopettajat), jossa kartoitamme lasten mahdolliset tuen tarpeet. Teemme yhteistyötä tarvittaessa neuvolan, lastensuojelun, terapeuttien ja lasta tutkivien tahojen kanssa.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta järjestetään niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka ovat vasta muuttaneet Suomeen, asuneet Suomessa alle vuoden tai olleet suomenkielisessä päiväkodissa alle vuoden. Valmistavassa esiopetuksessa olevat lapset ovat mukana esiopetuksessa muiden esikoululaisten kanssa neljä tuntia päivässä. Lisäksi lapsilla on mahdollisuus viidenteen tuntiin, jolle laaditaan oma kaksikielisyyden suunnitelma.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Ravurin yksikköön kuuluvat Ravurin päiväkot, Pikkuravurin päiväkot ja Helmiveneen päiväkot. Toimimme tiimiorganisaatiossa, jossa kaksi vierekkäistä ryhmää muodostavat tiimiparit. Lapsiryhmästä vastaavat aikuiset muodostavat tiimin, jonka työntekijöillä on toisiaan täydentäviä taitoja, tietoja ja kokemusta. Kaikki voivat käyttää vahvuuksiaan ja jakaa osaamistaan koko yhteisössä. Naapuritiimin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, vastataan lapsista yhdessä ja annetaan apua arjen tilanteissa. Päiväkodin johtaja vastaa kokonaisuudesta, johtaa tiimejä ja huolehtii tiimien toimintaedellytyksistä.

Lapsiryhmien toiminnan suunnittelu ja arviointi:

Tiimissä suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan ryhmän työtä. Jokainen ryhmä tekee oman toimintasuunnitelmansa vuosittain. Esiopetuksen suunnitelma ja esiopetuksen keskeiset tavoitteet vuosittain sovitaan yhdessä.

Työyhteisön toiminnan suunnittelu ja arviointi:

Tiimisopimuksessa kunkin tiimin jäsenet sitoutuvat perustehtävään, sopivat tavoitteista, vastuualueista, tiedonkulusta, päätöksenteosta sekä muista vuorovaikutuksen pelisäännöistä. Jokainen ryhmä pitää viikoittain oman tiimipalaverinsa, tarpeen mukaan kokoonnutaan paritiimeinä sopimaan yhteisistä asioista. Keskimäärin kahden viikon välein kokoontuu päiväkodin edustuksellinen tiimipalaveri päiväkodin johtajan johdolla. Ravurissa ja Helmiveneessä edustuksellinen tiimikokous pidetään erikseen, asialista on yhteinen. Jokaisesta tiimisestä palaveriin osallistu sovittu edustaja. Palaverit puretaan oman ryhmän tiimipalaverissa, edustaja tuo asioita kokoukseen omasta tiimistä ja vie asioita edustuksellisesta kokouksesta omaan tiimiin. Päiväkodin johtaja tiedottaa varhaiskasvatuksen tulosalueen sekä oman alueen johtoryhmän terveiset ja huolehtii tiedonkulusta omia päiväkoteja sekä koko kaupungin varhaiskasvatusta koskevista asioista. Päiväkodin edustuksellinen tiimi on päätösvaltainen, kun jotakin päätetään, se sitoo kaikkia.

Yksikön yhteisten asioiden hoitaminen on jaettu henkilökunnalle vastuualueiksi, joista työntekijä huolehtii yksin tai työparin kanssa. Määrittelemällä vastuut ja sopimalla keskustelu- ja päätöksentekorakenteista, varmistamme ison yksikön selkeät rakenteet ja toiminnan sujuvuuden. Kaikki vastaavat omalta osaltaan työn sujuemisesta, hyvän ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä. Jaamme tehtäviä erilaisen osaamisen ja asiantuntijuuden perusteella. Erilaisten teemojen tai asioiden puitteissa perustetaan työryhmiä tarpeen mukaan. Työryhmät voivat olla pysyvämpiä tai kertaluonteisia asiasta riippuen.

Pedagoginen ohjausryhmä toimii pedagogisen jaetun johtajuuden foorumina, jossa suunnitellaan ja arvioidaan toiminnan linjauksia sekä käsitellään muutos- ja kehittämistarpeita. Ryhmä kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa lukukaudessa päiväkodin johtajan johdolla. Siihen osallistuu lto jokaisesta ryhmästä tai yksi opettaja/ paritiimi ja hän toimii oman alueensa äänitorvena. Lisäksi yksikössämme kokoontuu sopimuksen mukaan kaikille avoin pedagoginen foorumi, jossa kokoontumisen aiheina ovat erilaiset koulutuspalautteet ja muut ajankohtaiset kiinnostavat teemat. Jos kokoonnutaan Ravurissa, myös Helmiveneen väki on tervetullutta ja päinvastoin. Näin jaamme osaamistamme ja kokemuksiamme, opimme toisiltamme ja ideoimme yhdessä.

Arviointi on osana kaikissa palaverirakenteissa. Vuosittain päiväkodinjohtaja käy keskustelut kaikkien työntekijöiden kanssa tai vaihtoehtoisesti tiimien kanssa, jolloin arvioidaan tavoitteiden toteutumista, osaamista ja kehittämistarpeita.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Päiväkodit lähiympäristössä	Teemme yhteistyötä lähipäiväkotien kanssa. Suunnittelupäivien ajaksi varamme sijaishoitopaikkoja niitä tarvitseville läheisistä päiväkodeista ja autamme toinen toisiamme muutenkin. Välineitä lainataan ja myös henkilökunta voi siirtyä työhön toiseen päiväkotiin tarvittaessa tilapäisesti. Itä-Hakkilan yksikön kanssa järjestämme yhteisiä päivystyksiä esim. joululomien aikaan. Kesäaikaan vain yksi päiväkoti alueella päivystää heinäkuun ajan. Myös retket tai yhteiset teatteriesitykset ovat mahdollisia.
Lastenneuvola	Nelivuotiaat lapset kuuluvat laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin. Hyve4 – lomake täytetään lapsesta päiväkodissa, jossa keskustellaan vanhempien kanssa. Lomake lähetetään neuvolaan 4-vuotistarkastusta varten ja neuvolan tarkastuksen jälkeen kerätty tieto palaa päiväkotiin. Vanhempien kanssa yhteistyössä voimme olla muulloinkin yhteydessä neuvolaan lapsen asioissa.
Kelto (konsultoiva erityislastentarhanopettaja) sekä Kieli ja- kulttuurikoordinaattori	Kelto käy ryhmissä ja tukee henkilökuntaa toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä. Myös lasten vanhemmat voivat ottaa keltoon yhteyttä, jos herää huoli lapsen kehitykseen liittyvissä asioissa. Yhteistyössä lapsen vanhempien ja kelton kanssa pohdimme arjen sujumista päiväkodissa ja mahdollisia jatko-toimenpiteitä. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori on päiväkodin tukena maahanmuuttajataustaisten lasten asioissa.
Koulu	Tavoitteena on, että lapsi siirtyy joustavasti päiväkodista kouluun. EsKo-prosessi on vakiintunut yhteistyömuoto: havainnot lapsen vahvuuksista ja tuen tarpeista siirretään huoltajien välityksellä päiväkodista kouluun. Esiopetusryhmillä on ns. kummiluokat lähikouluissa, joiden opettajien kanssa yhdysopettajamme suunnittelee vuosittaisen toiminnallisen yhteistyön. Ohjelmassa on kouluun tutustumista, oppitunneille osallistumista ja koululuokan vastavierailuja päiväkotiin.
Kirjasto	Kaikki päiväkotiemme ryhmät käyttävät aktiivisesti kirjastojen palveluja. Hakunilan laadukas kirjasto on Ravurin ryhmien käytössä ja Helmivene käyttää kirjastoauton palveluja.
Seurakunta	Päiväkoteja kutsutaan vuosittain Joului- ja Pääsiäishartauteen sekä kirkkovartteihin. Seurakunnan tilaisuuksiin ovat kaikki tervetulleita ja vanhemmat päättävät lastensa osallistumisesta: vierailimme Pyhän Annan lastenkirkossa sekä Hakunilan ja Tikkurilan kirkoissa erilaisissa tilaisuuksissa. Seurakunta järjestää kasvattajailtoja lasten vanhemmille sekä koulutusta ja virkistystoimintaa henkilökunnalle.
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	Käytämme lähiympäristön sekä koko pääkaupunkiseudun kulttuuripalveluja: konsertteja, teatteriesityksiä, museovierailuja jne. Ravuri käyttää säännöllisesti Hakunilan nuorisotilan liikuntasalia ja Helmivene käy vuosittain liikuntamyllyssä. Osallistumme myös Nuori Suomi-liikuntakampanjoihin.
Terapiapalvelut, tutkivat tahot	Teemme yhteistyötä puheterapeuttien, toimintaterapeuttien ja fysioterapeuttien kanssa. Kun lapsi on esim. saanut lähetteen puheterapiaan, terapeutti voi käydä lapsen luona päiväkodissa, jos asiasta on sovittu vanhempien kanssa. Tarvittaessa teemme yhteistyötä HUS:n lasten ja nuorten sairaalan tai muiden tutkivien tahojen asiantuntijoiden kanssa lasten asioissa.
Neuvolan perhetyö, perheneuvola, lastensuojelu	Lapsiperheillä on mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen sekä lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Päiväkodeilla on sovitut toimintamallit yhteistyökumppanien kanssa, joiden tarkoitus on varhaisen tuen tarjoaminen.

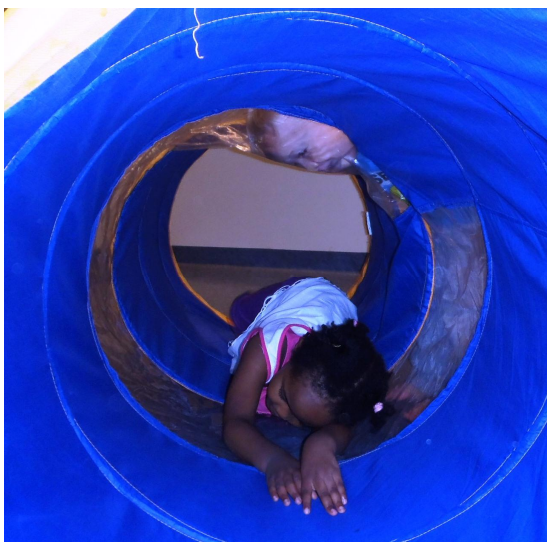
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä ohjeistetaan tarkemmin Hyvinvointityö varhaiskasvatuksessa–oppaassa ja esiopetuksen oppilashuoltoa Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa.

Hyvinvointityö päiväkodissa on kokonaisvaltaista lasten hyvinvoinnista huolehtimista. Yhteistyö lasten vanhempien kanssa on ensiarvoisen tärkeää, kun pyrimme varmistamaan kaikille lapsille tasavertaiset kasvamisen ja oppimisen mahdollisuudet. Päiväkodissa aikuiset auttavat lapsia pääsemään mukaan toimintaan ja kaveripiiriin. Tavoitteena on tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään. Sosiaaliset taidot sekä monet arkielämän tiedot ja taidot auttavat lapsia pärjäämään ja huolehtimaan pikkuhiljaa itse omasta hyvinvoinnistaan. Lapset oppivat ja heille voi opettaa hyvinvointitaitoja samalla tavalla kuin muitakin taitoja. Yhdessä koetut asiat muuttuvat lapsille omiksi mahdollisuuksiksi. Yhteisöllisyyteen kasvaminen päiväkodissa tapahtuu aikuisten yhteisvastuun kautta. Me aikuiset olemme mallina ja ohjaamassa lapsia. Lasten kokemus osallisuudesta vahvistuu ja erilaisista taustoista johtuvien selityserojen merkitys vähenee. Kuuntelemme lasten aloitteita ja toiveita sekä mahdollisia huolia. Hyvinvointi vahvistuu, kun lapsi saa apua tarvitessaan ja näkee, kun toisia autetaan. Puutemme kiusaamiseen. Päiväkodissa on erillinen Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Arvioimme työtämme ryhmien viikoittaisissa palaverissa sekä muissa foorumeissa. Teemme arjen muutoksia heti, kun tarvetta ilmenee. Muutamme toimintaympäristöä ja toimintatapojamme, jotta jokaisen lapsen oikeus hyvään arkeen voi toteutua.

Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetusikäiset lapset kuuluvat oppilashuollon piiriin. Päiväkotimme oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, kunkin ryhmän opettajat, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja mahdollisuuksien mukaan neuvolan terveydenhoitaja. Syksyllä esiopetuksen alkaessa tutustutaan jokaisen lapsen tilanteeseen ja tarpeisiin. Tavoitteena on varhainen tunnistaminen ja puuttuminen lapsen mahdollisiin kehityksen ja oppimisen esteisiin. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu joka syyskauden alkupuolella ja sen jälkeen aina tarvittaessa. Lasten vanhemmille ilmoitetaan, milloin heidän lapsensa asioita käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja lapsi itse sekä vanhemmat voivat olla läsnä oppilashuollon kokouksessa, kun lapsen asiaa käsitellään. Keskeiset yhteistyökumppanit ovat neuvolan terveydenhoitaja ja tarpeen mukaan lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet.



7.3 Viestintä ja teknologia varhaiskasvatuksessa

Teemme näkyväksi lapsen päivää monin tavoin. Ryhmiemme ilmoitustauluilla on näkyvissä viikko-ohjelma ja tulevat tapahtumat. Päivän sisällöstä ja tuokioista kerromme tarkemmin niin ilmoitustaululla kuin päivän päätteeksi suullisesti vanhempien hakiessa lapsia. Lisäksi laitamme seinälle valokuvia, lasten piirustuksia, haastatteluja ja keskusteluja eri aiheista. Mahdollisuuksien mukaan esitämme valokuvia tai pieniä videopätkiä lasten leikeistä, retkistä tai muista päivän tapahtumista. Helmiveneen päiväkodissa ja Ravurissa joissakin ryhmissä käytetään sähköpostilla tiedottamista nopeuttamaan tiedonkulkua vanhemmille. Suunnittelemme pedagogisen viestinnän lisäämiseksi kodin ja päiväkodin välillä ”sähköistä ilmoitustaulua”, päiväkodin ryhmien omia suljettuja fb-sivuja tai vastaavaa kanavaa. Jaamme sähköisesti vanhemmille myös valokuvia ja lasten tietokoneella tehtyjä tuotoksia.

Myös lapset ovat päässeet osallistumaan ja opettelemaan tietokoneiden ja kameran käyttöä. Isompien lasten ryhmissä on kaikissa tietokoneet, joilla lapset voivat opetella eri ohjelmien käyttöä, mm. piirustusohjelma, word, powerpoint ja erilaiset opetuspelit. Haemme internetistä tietoa eri asioista yhdessä lasten kanssa.



Käytämme hyödyksi havainnoinnissa ja dokumentoinnissa videokameraita ja kameroita. Videolta katsoessa lasten leikeistä ja tekemisistä saadaan hyödyllistä tietoa ja tehdään havaintoja, jotka muuten saattaisivat jäädä huomiotta. Niiden pohjalta voimme käydä yhteisiä keskusteluja ja saada eri näkökulmia. Katsomme videoita ja valokuvia lasten kanssa. Lapsi kokee itsensä tärkeäksi, kun hänen toimintaansa dokumentoidaan ja katsotaan yhdessä. Videoita ja valokuvia voidaan käyttää myös vanhempien kanssa käytävien keskustelujen yhteydessä ja vanhempainilloissa. Pedagoginen työemme tulee näin paremmin näkyväksi lasten vanhemmille.



Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi Varhaiskasvatus
Ravurin varhaiskasvatusyksikkö
Kaviokuva 5, 01200 Vantaa
09-8393 0252